

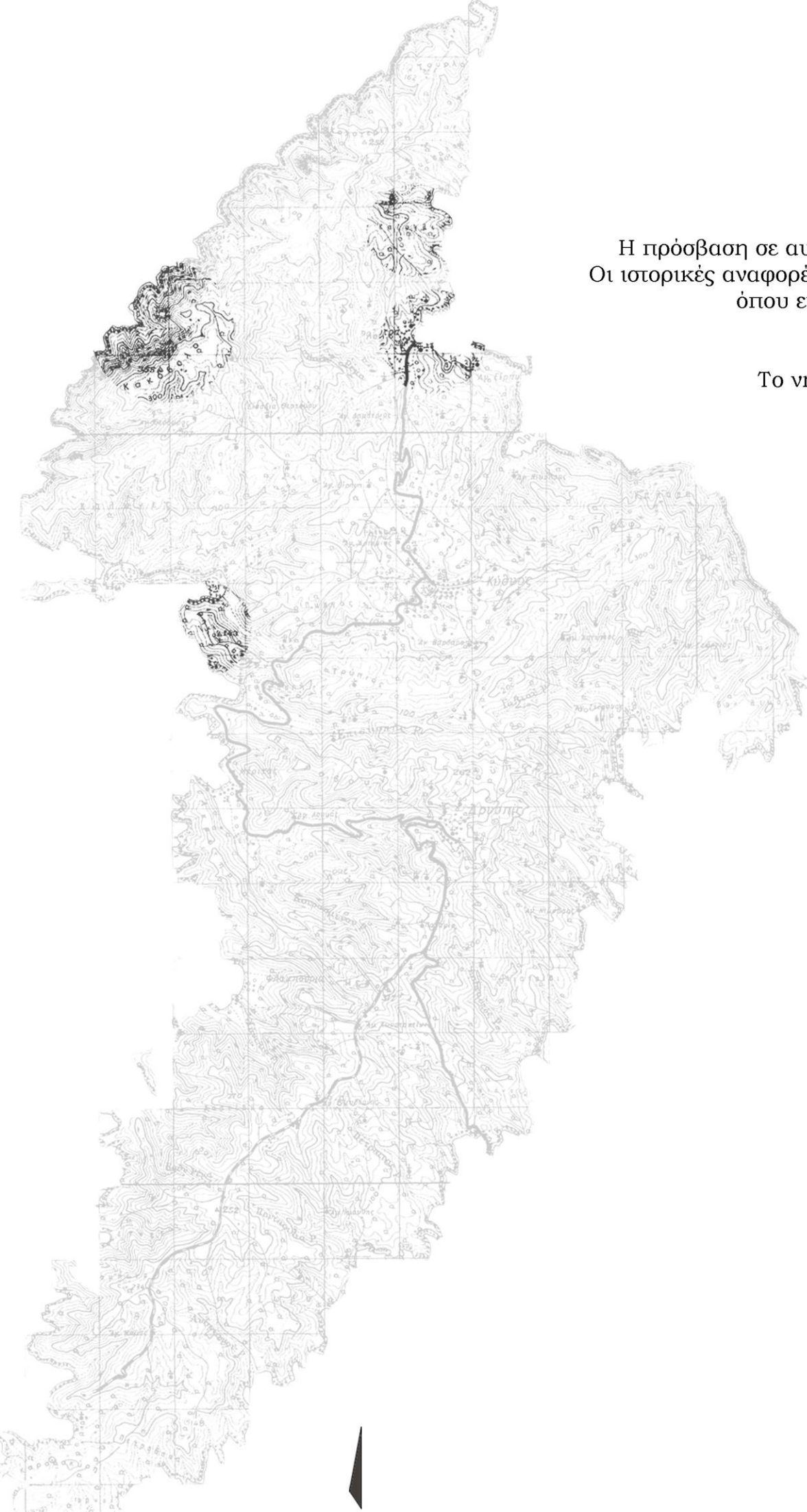

διπλωματική εργασία

ΕΠΙΒΛΕΠΟΥΣΕΣ: ΚΑΡΒΟΥΝΤΖΗ ΒΑΛΕΝΤΙΝΗ, ΚΟΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΟΥ ΕΛΕΝΑ
ΣΥΜΒΟΥΛΟΣ: ΚΑΡΑΛΗΜΑΣ ΚΩΣΤΑΣ

ΘΕΡΜΙΑ_ΤΟΠΙΑΚΗ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗ ΣΤΑ ΛΟΥΤΡΑ ΚΥΘΝΟΥ

ΝΙΚΟΛΑΟΥ-ΑΛΑΒΑΝΟΥ ΕΥΑΓΓΕΛΙΑ, ΝΙΚΟΛΟΠΟΥΛΟΥ ΓΕΩΡΓΙΑ

Η Κύθνος είναι νησί του βορειοδυτικού Αιγαίου. Η πρόσβαση σε αυτό γίνεται από τον Πειραιά, το Λαύριο και τη Σύρο. Οι ιστορικές αναφορές για το νησί ξεκινούν από τη Μεσολιθική Περίοδο, όπου εντοπίζεται η πρώτη κατοίκηση στη θέση Μαρουλάς.

Η αρχαία πρωτεύουσα ιδρύεται από τους Δρύοπες στο Βρυόκαστρο το 1000 π.Χ. Το νησί κατοικείται συνεχόμενα τους επόμενους αιώνες.

Είναι χαρακτηριστικό το όνομά του **Θερμιά**, που υποδηλώνει την παρουσία και τη σημασία των **ιαματικών πηγών** του.

Η πρώτη παρέμβαση στις πηγές τοποθετείται τέλος του 18ου αιώνα με την κατασκευή θολοσκεπούς δεξαμενής και αποδυτηρίου.

Επί βασιλείας του Όθωνα, αποφασίζεται η εκμετάλλευση των πηγών και το σχεδιασμό των εγκαταστάσεων αναλαμβάνει ο Κρίστιαν Χάνσεν. Οι εγκαταστάσεις αυτές αποτελούν τις πρώτες στον ελλαδικό χώρο.

9000 π.Χ. , ίχνη κατοικιών στη θέση Μαρουλάς (BA)

1000 π.Χ. ίδρυση της αρχαίας πρωτεύουσας στο Βρυόκαστρο (ΒΔ) από τους Δρύοπες.

700 π.Χ. οχυρωμένος οικισμός στο κάστρο της Ωριάς (B), η νέα πρωτεύουσα του νησιού επί αιώνες.

400 π.Χ. ο Αριστοτέλης στο «Κυθνίων Πολιτεία» θα περιγράψει την υποδειγματική, αυτόνομη διοίκηση και την ευνομία του νησιού.

-476 μ.Χ. επί ρωμαϊκής αυτοκρατορίας, το νησί παρακμάζει.

-1453 μ.Χ. καταστροφές από επιδρομές πειρατών, επί βυζαντινών χρόνων

1821 μ.Χ. συμμετοχή στον Αγώνα, κύμα προσφύγων από την Χίο, αποδεκατισμός του πληθυσμού από πανώλη

1862 μ.Χ., η Κύθνος τόπος εξορίας, λαμβάνουν χώρα τα «Κυθνιακά», προσπάθεια απελευθέρωσης των εξοριστών από το αντιοθωνικό κίνημα.

18ος-19ος αιώνας
Bath, Αγγλία

Η πόλη, η αρχιτεκτονική-πολεοδομική δομή και η κοινωνική της ζωή οργανώνονται μέσα από τις εγκαταστάσεις της λουτροθεραπείας (**πάρκα-κήπους** ποσιθεραπείας, **πλατείες** και **περιπάτους**).

19ος αιώνας
Vichy, Γαλλία / Baden-Baden, Γερμανία

Οι λουτρικές λειτουργίες περιορίζονται στα πάρκα κούρας και η λουτροθεραπεία αποτελεί το πρόσχημα αναζήτησης της αναψυχής που προσφέρουν τα **ξενοδοχεία** και τα **καζίνο** που γεννιούνται αυτή την περίοδο.

20ος αιώνας
Ευρώπη, **Ελλάδα**

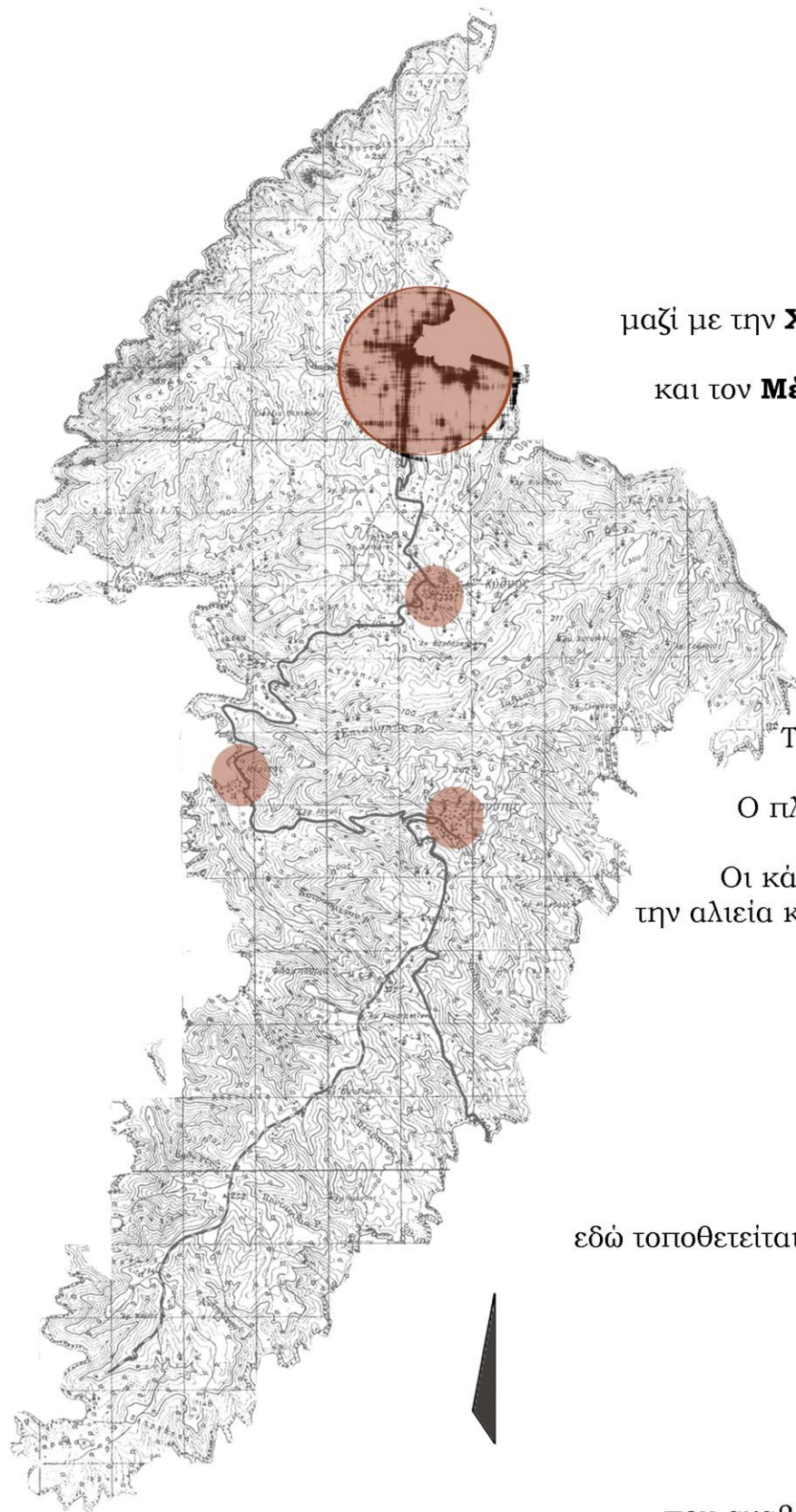
Η λουτροθεραπεία, πλέον, εντοπίζεται στα πλαίσια του θεραπευτικού τουρισμού (**θερμαλισμού**). Η Ελλάδα αναπαράγει το όνειρο των **ευρωπαϊκών προτύπων**.

Σήμερα

Η θεραπευτική αντιμετώπιση των ασθενειών με φάρμακα έχει παραγκωνίσει την χρήση των ιαματικών χώρων. Ωστόσο, ο σύγχρονος, πιεσμένος κάτοικος της πόλης είναι σε διαρκή αναζήτηση φυσικών τρόπων **ανακούφισης** και **ψυχικής ανάτασης**.

Η έννοια της **λουτροθεραπείας** μας απασχόλησε και στο αντικείμενο της διάλεξης μας με θέμα «Οι λουτροπόλεις του 19ου και των αρχών του 20ου αιώνα, τόποι θεραπείας, κοινωνικής συνεύρεσης και αναψυχής». Ουσιαστικά, αποτέλεσε το θεωρητικό υπόβαθρο της διπλωματικής εργασίας μας. Κατά τη διάρκεια της έρευνας εξετάσαμε τις διαφορετικές εκφάνσεις της λουτροθεραπείας, όπως αυτές αποτυπώθηκαν στον ευρωπαϊκό και ελλαδικό χώρο.

Η ανάδειξη του θεραπευτικού και ψυχαγωγικού χαρακτήρα των χώρων της λουτρικής ιεροτελεστίας και επαναφοράς της αίγλης τους, ως τουριστικών προορισμών, αποτελεί την αφορμή ενασχόλησής και αρχιτεκτονικής ανάδειξης του οικισμού Λουτρών της Κύθνου. Η αξιοποίηση του φυσικού πλούτου της περιοχής θα θέσει τις βάσεις για έναν «ευγενή» τουρισμό, μέσω της αναβίωσης τρόπων και τόπων συνεύρεσης και κοινωνικής χαλάρωσης.

Ο οικισμός Λουτρά βρίσκεται στο βορειοανατολικό τμήμα της Κύθνου. Είναι ο ένας από τους τέσσερις μεγαλύτερους οικισμούς του νησιού, μαζί με την **Χώρα** ή Μεσαριά στο κέντρο του νησιού, τη **Δρυοπίδα**, στη νότια ενδοχώρα και τον **Μέριχα** στα δυτικά, το επίγειο του νησιού.

Το βόρειο τμήμα της Κύθνου είναι και το πιο πυκνοκατοικημένο. Ο πληθυσμός ανέρχεται σε 1310 κάτοικους σύμφωνα με την απογραφή του 2011. Οι κάτοικοι ασχολούνται με την κτηνοτροφία, την αλιεία και τα τελευταία χρόνια με τον τουρισμό.

Η περιοχή κατοικείται από την Μεσολιθική Περίοδο (8500-6500 π.Χ.) Σύμφωνα με αρχαιολογικά ευρήματα, στην περιοχή του Μαρουλά, εδώ τοποθετείται η παλαιότερη εγκατάσταση του νησιού.

Το όνομα του οικισμού και κατ' επέκταση ολόκληρου του νησιού, προέρχεται από τις θερμές πηγές, που αναβλύζουν εντός του οικισμού των Λουτρών. Η χρήση τους ξεκινά από τους αρχαϊκούς χρόνους και συνεχίζεται και επί των ρωμαϊκών.

Το 1782 πραγματοποιείται η πρώτη παρέμβαση στις πηγές του οικισμού. Ενώ, μερικά χρόνια αργότερα, το 1830, υπό την κυβέρνηση του Ι. Καποδίστρια, αποστέλλεται ειδική επιτροπή για να εξετάσει τα νερά των πηγών. Είναι η πρώτη επίσημη ιατρική αναφορά που αναφέρεται στα οφέλη των ιαματικών νερών.

Το έντονο ανάγλυφο στην περιοχή των Λουτρών χαρακτηρίζεται από την ταυτόχρονη παρουσία απότομων **κλίσεων** αλλά και εκτεταμένων **κοιλοτήτων**. Η εναλλαγή αυτή ορίζει τις ενότητες, γειτονίες του οικισμού, οι οποίες δημιουργούνται στις παρυφές των λόφων.

Η παρουσία πυκνής **βλάστησης** στην Κύθνο, όπως και στις Κυκλάδες ευρύτερα, είναι αρκετά περιορισμένη. Στην περιοχή μας εντοπίζεται στα σημεία όπου το ανάγλυφο είναι πιο ήπιο και διατρέχεται από νερά (υπόγεια ή υπέργεια) των ρεμάτων.

Όπου παρατηρούνται καλλιέργειες αυτές είναι κυρίως **αμπελιών, ελαιόδεντρων** και **κηπευτικών**. Τα είδη φυτών που συναντάμε είναι **λυγαριές, ευκάλυπτοι, καλαμιές, αρμυρίκια, συκιές**. Το μεγαλύτερο ποσοστό του εδάφους καλύπτεται από **φρύγανα** και **θυμάρια**.

Η **θάλασσα** διαμορφώνει την ακτογραμμή. Ορίζει τις κοιλότητες και τις εξοχές του ανάγλυφου, κατά συνέπεια τα αξιοποιήσιμα και μη σημεία του οικισμού.

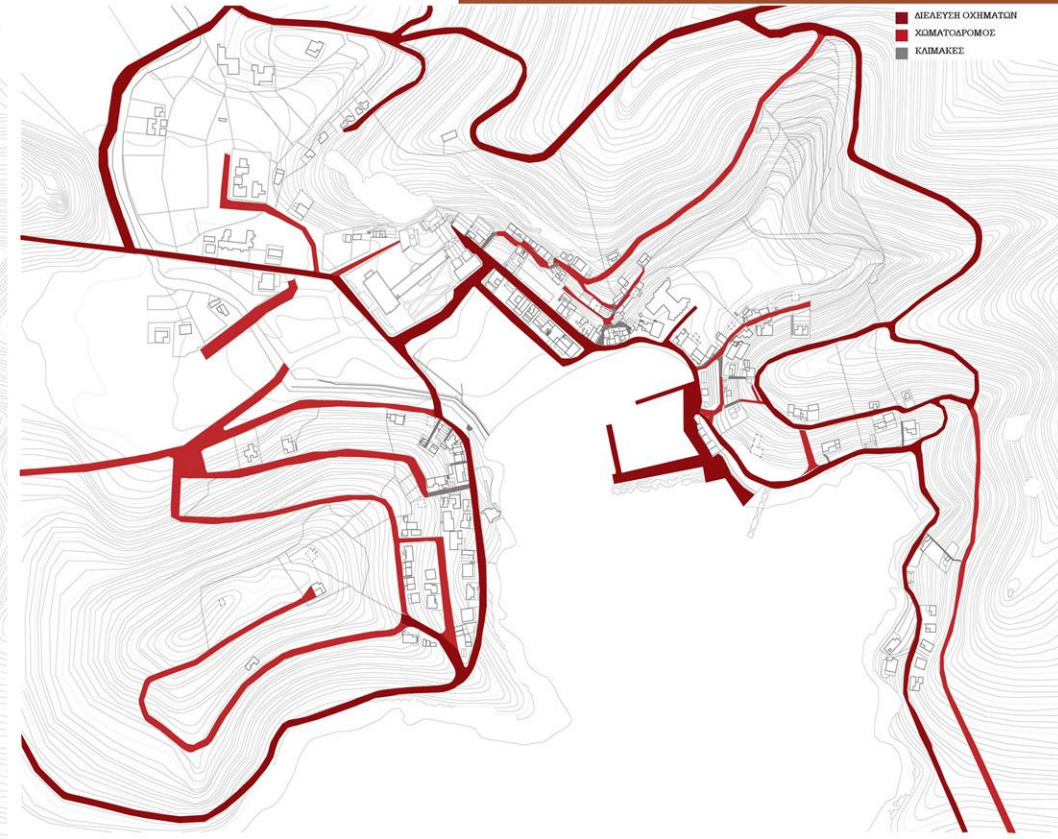
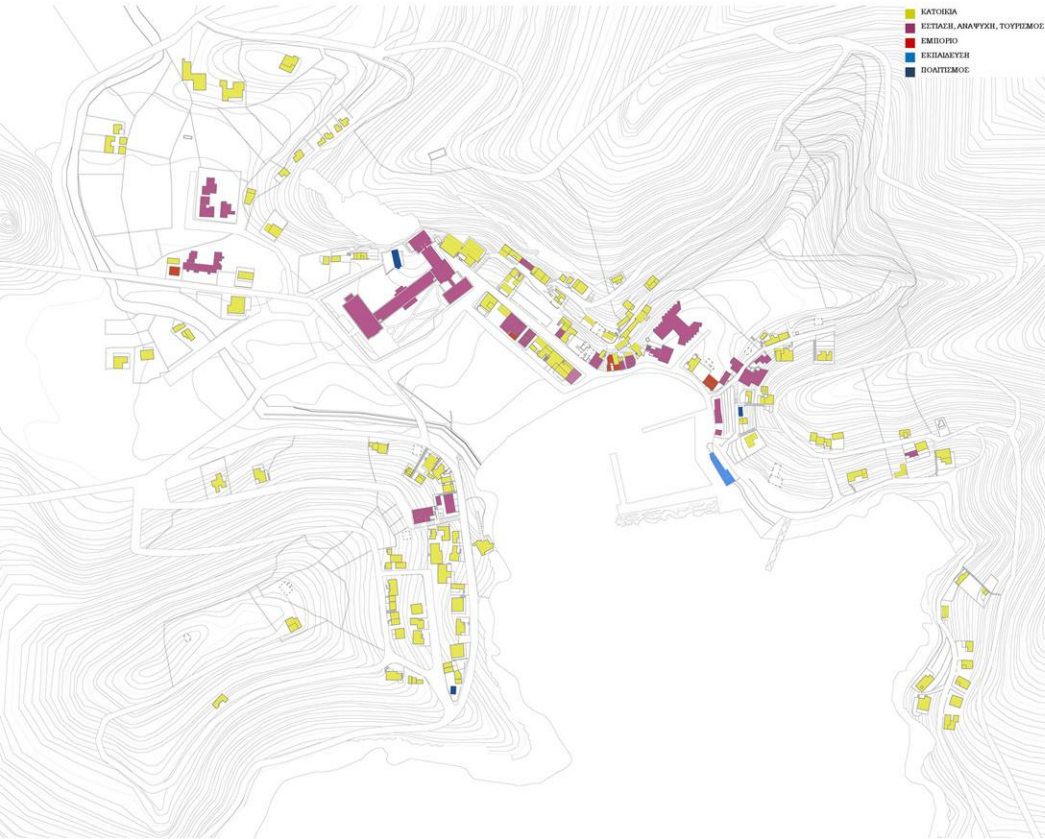
Οι **ιαματικές πηγές** της περιοχής είναι δύο, η ιαματική πηγή των Αγίων Αναργύρων, η οποία αναβλύζει μέσα από το Υδροθεραπευτήριο, χλωρονατριούχας σύστασης, χαρακτηρίζεται ως μεσόθερμη με θερμοκρασία 38 βαθμών κελσίου.

Η δεύτερη, του Κακκάβου, αναβλύζει σε απόσταση 50 μέτρων από την πρώτη, έχει θερμοκρασία 52,3 βαθμούς(υπέρθερμη), με σιδηρούχα σύσταση.

Η παρουσία της σιδηρούχας πηγής σχετίζεται με την ύπαρξη κοιτασμάτων σιδήρου σε διάφορες θέσεις στο νησί.

Το **ρέμα** ξεκινάει από το βουνό και καταλήγει στην παραλία των Λουτρών. Το μεγαλύτερο μέρος του χρόνου είναι άνυδρο. Η εκβολή του μαζί με αυτή των ιαματικών πηγών διαμορφώνουν τη νότια πλευρά της παραλίας των Λουτρών.

Χρήσεις γης

Κυρίως παρατηρούνται είναι κατοικίες εντός του οικισμού. Οι χώροι εστίασης και τουρισμού είναι αρκετοί, γεγονός που ερμηνεύει την αυξημένη τουριστική κίνηση κατά τουε θερινούς μήνες.

Τέλος, στην μαρίνα του όρμου υπάρχει και ναυτικός όμιλος.

Οδικό δίκτυο- κινήσεις

Ο οικισμός διατρέχεται από τον κεντρικό του δρόμο ο οποίος ενώνει τις γειτονιές και τον οικισμό με τη Χώρα. Επίσης, συνδέεται και με τον περιφερειακό δρόμο, ο οποίος επιτρέπει την είσοδο οχημάτων στον οικισμό, αποφεύγοντας το κέντρο του. Δεν υπάρχει άλλος δρόμος προσβάσιμος με αμάξι στο εσωτερικό του οικισμού. Οι υπόλοιποι δρόμοι είναι περάσματα πεζών, που στην απότομη κλίση του ανάγλυφου αυτοί μετατρέπονται σε σκάλες.

Δημόσιος χώρος

Η έλλειψη οργανωμένων σημείων συνάθροισης είναι εμφανής. Τα σημεία αναφοράς αλλά και οι πόλοι της κοινωνικής ζωής του οικισμού είναι, ουσιαστικά, ανοργάνωτοι ελεύθεροι χώροι που προκύπτουν από διευρύνσεις περασμάτων και δρόμων. Δημιουργούνται, έτσι, περιορισμένα πλατώματα που δεν ανταποκρίνονται στα χαρακτηριστικά του οργανωμένου δημόσιου χώρου. Τέλος, μεγάλη έκταση καταλαμβάνει και η παράκτια έκταση ανατολικά του συγκροτήματος "Ξενία"- Υδροθεραπευτηρίου. Η μόνη μορφή σχεδιασμένου δημόσιου χώρου είναι αυτή της παιδικής χαράς στη μέση του οικισμού.

Εξέλιξη οικισμού

Ο ιστορικός πυρήνας του οικισμού βρίσκεται στο κέντρο (γειτονιά 1). Στη συνέχεια ο οικισμός εξαπλώνεται εκατέρωθεν της παραλίας (γειτονιές 2, 3). Τέλος, τα νεότερα τμήματα βρίσκονται στις δύο εισόδους του οικισμού (γειτονιές 4, 5)

Το κυκλαδίτικο τοπίο εκφράζει τη διείσδυση του ανθρώπινου μέσα στο φυσικό. Το Κυθνιακό τοπίο χαρακτηρίζεται από την παρουσία **αγροτικών κατασκευών** οι οποίες διαμορφώνουν τη νησιωτική ύπαιθρο όπως σε όλες της κυκλάδες.

Οι Θερμιώτες πέρασαν τα χέρια τους μέσα από τον τόπο τους κατασκευάζοντας αναβαθμίδες για να τον κάνουν καλλιεργήσιμο και τα μονοπάτια για να πηγαίνουν στα χωράφια τους και στα ξωκκλήσια.

Οι **αναβαθμίδες** ή αλλιώς πεζούλες (τεχνητά οριζόντια εδάφη), κατασκευάστηκαν πάνω στις επικλινείς εκτάσεις, με σκοπό την αξιοποίηση τους και κατά συνέπεια την καλλιέργειά τους. Για την αντιστήριξη των αναβαθμίδων αλλά και την οριοθέτηση των καλλιεργειών-ιδιοκτησιών χτίζονται αναλημματικοί τοίχοι, οι λεγόμενες **ξερολιθιές**. Πρόκειται για χαμηλούς τοίχους, κατασκευασμένους από ακατέργαστες πέτρες, χωρίς την χρήση συνδετικού κονιάματος.

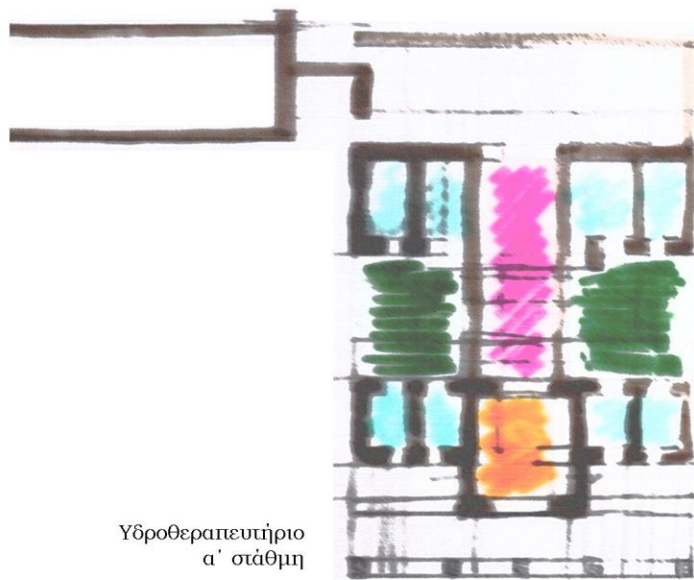
Τα **μονοπάτια** αποτελούσαν τις οδούς χερσαίας επικοινωνίας μεταξύ των οικισμών. Η Κύθνος διαθέτει ένα τέτοιο **δίκτυο** μονοπατιών, τα οποία ακόμη δεν έχουν ανακατασκευαστεί. Οι διαδρομές αυτές ενώνουν σημαντικά σημεία του νησιού. Το μονοπάτι είναι το απόλυτα προσαρμοσμένο στη νησιώτικη μικροκλίμακα μέσο.

Οι αγροτικές κατασκευές περιλαμβάνουν, επίσης, αποθήκες, στάνες, αλώνια, πατητήρια, μύλους, στέρνες

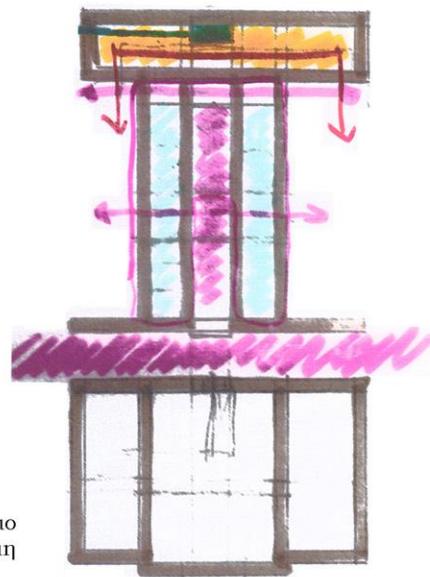
Αυτό το ημιφυσικό τοπίο, παρότι πλέον δεν διακρίνεται για την παραγωγική του αξία, έχει πολύ ισχυρή αισθητική αξία. Η ύπαιθρος οργανώνεται καθοριστικά από όλα αυτά τα στοιχεία, που δομούν την κλίμακα, τη μορφή και τελικά τη δύναμη το αγροτικού τοπίου.

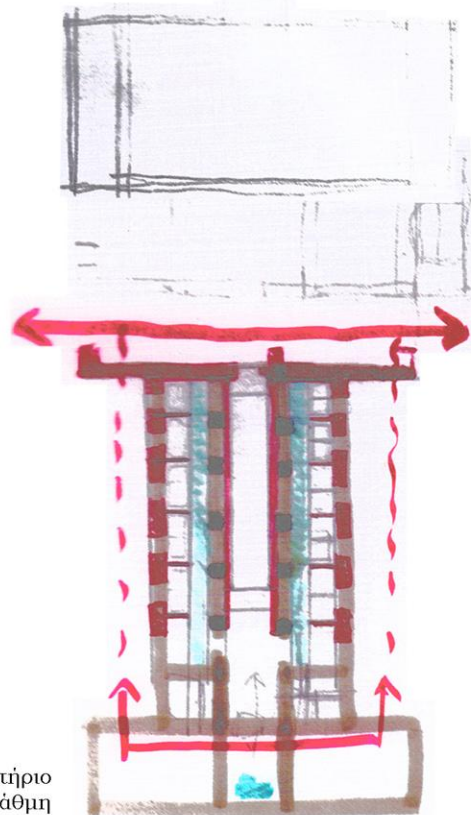

Υδροθεραπευτήριο
α' στάθμη

Υδροθεραπευτήριο
β' στάθμη

Υδροθεραπευτήριο
γ' στάθμη

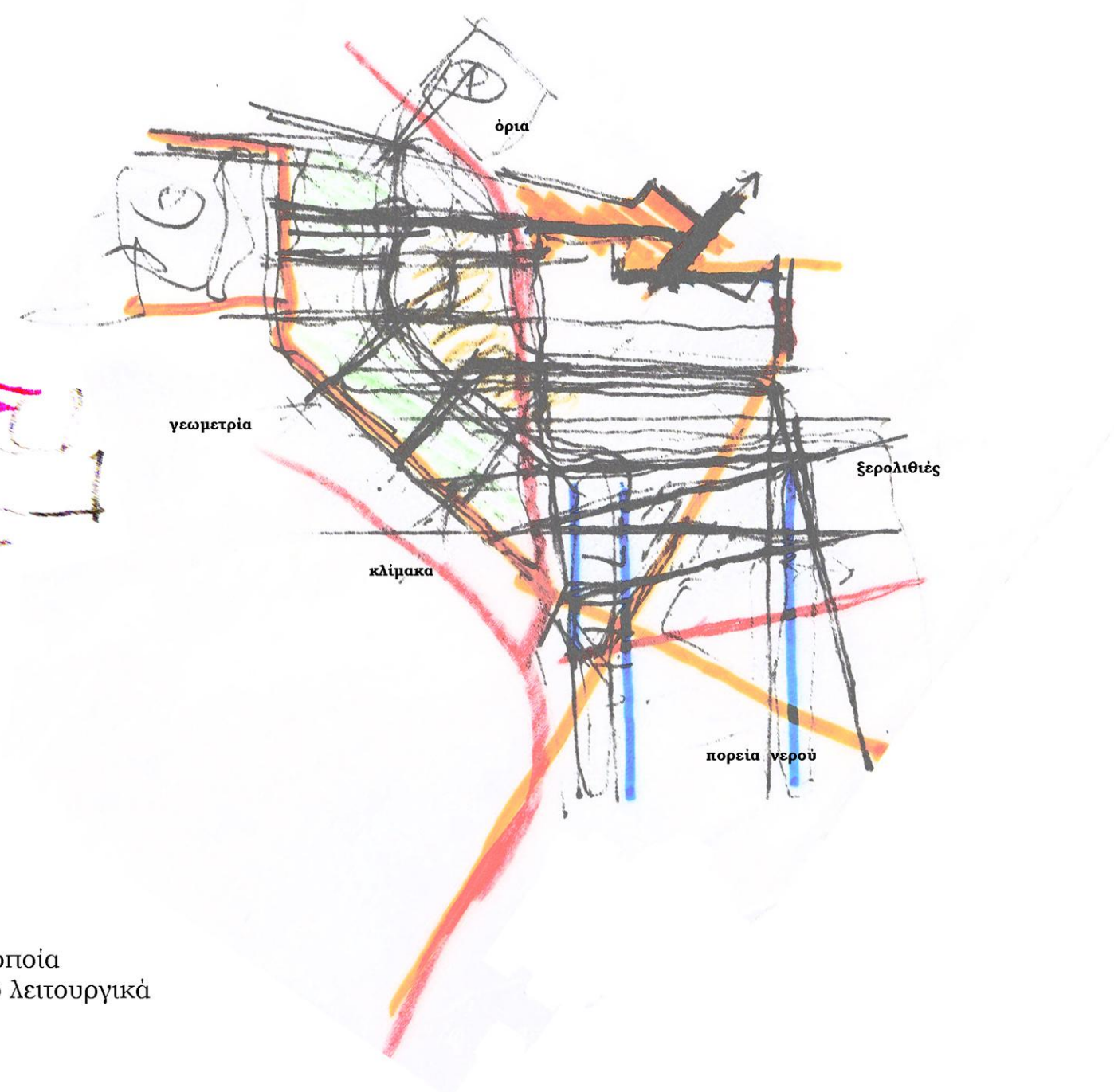
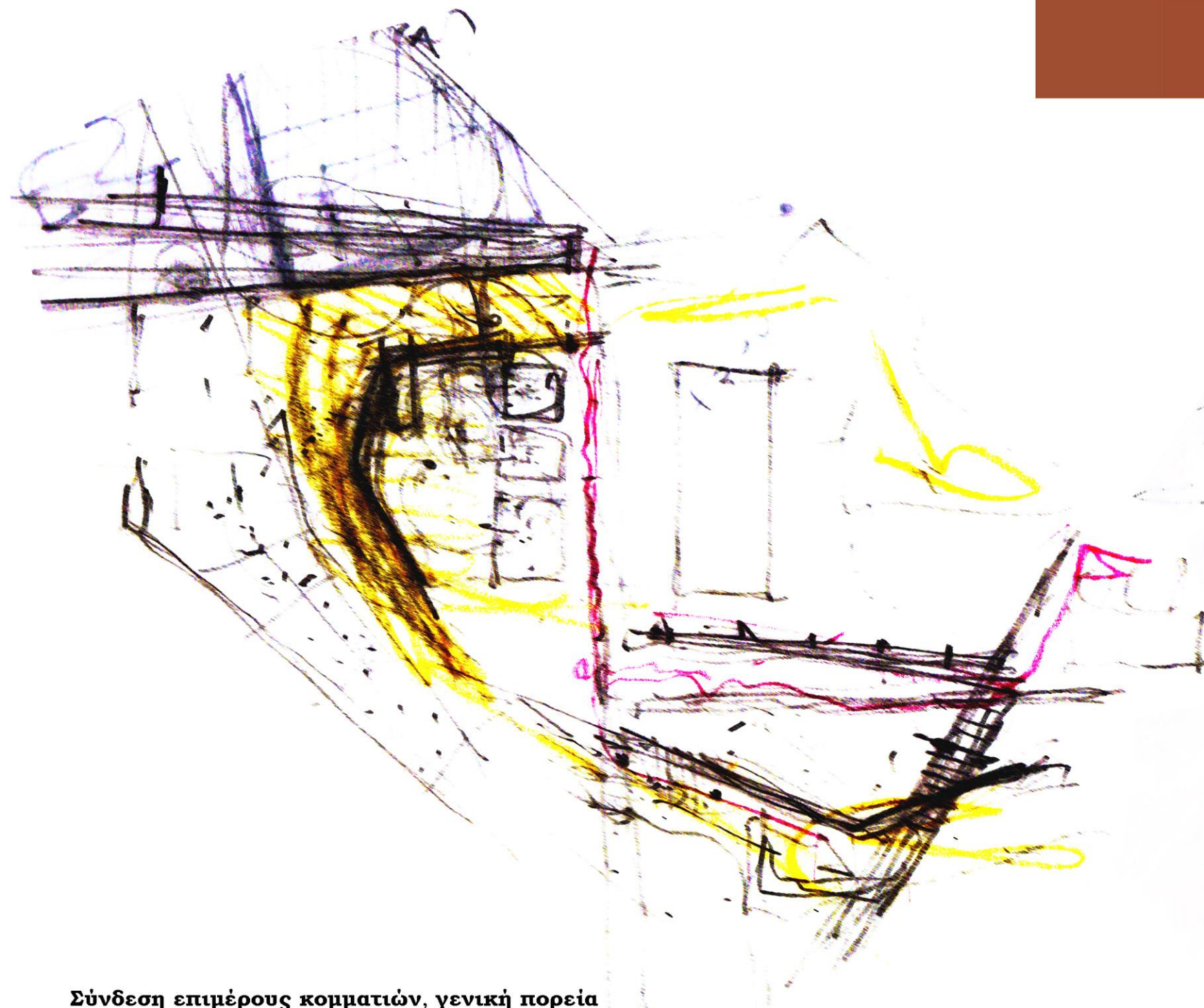
Στα τέλη του 18ου αιώνα, το **1782**, πραγματοποιείται η πρώτη παρέμβαση σε πηγή στην Ελλάδα, στην Κύθνο, με την κατασκευή θολοσκεπούς δεξαμενής και αποδυτηρίου στη θέση, όπου είχε βρεθεί αρχαίος λουτήρας. Το **1830** η τότε ελληνική κυβέρνηση αποφασίζει την εκμετάλλευση των εν λόγω πηγών και για τον λόγο αυτό, ο αρχιτέκτονας **C.Hansen** καλείται να σχεδιάσει τις εγκαταστάσεις. Το κτίριο, που αποτελούνταν από ένα **επίμηκες νεοκλασικό οικοδόμημα**, μεγάλων διαστάσεων, αποπερατώθηκε, τελικά, από τον βοηθό του Laurent.

Το συγκροτημα των λουτρών και του ξενοδοχείου στις **αρχές του 20ου αιώνα**. Από την αρχική μορφή του C.Hansen παρατηρούμε, την προσθήκη **δεύτερου επιπέδου στο νότιο τμήμα** του ξενοδοχείου.

Από το **1950**, το ξενοδοχειακό συγκρότημα εντάσσεται στο πρόγραμμα των «**Ξενία**» και η αλλαγή στο κτιριολογικό και μορφολογικό του μέρος είναι εμφανής. Προστίθενται όροφοι, οι όψεις απλοποιούνται, ενώ εισάγονται, παράλληλα, στοιχεία του **μοντερνισμού**.

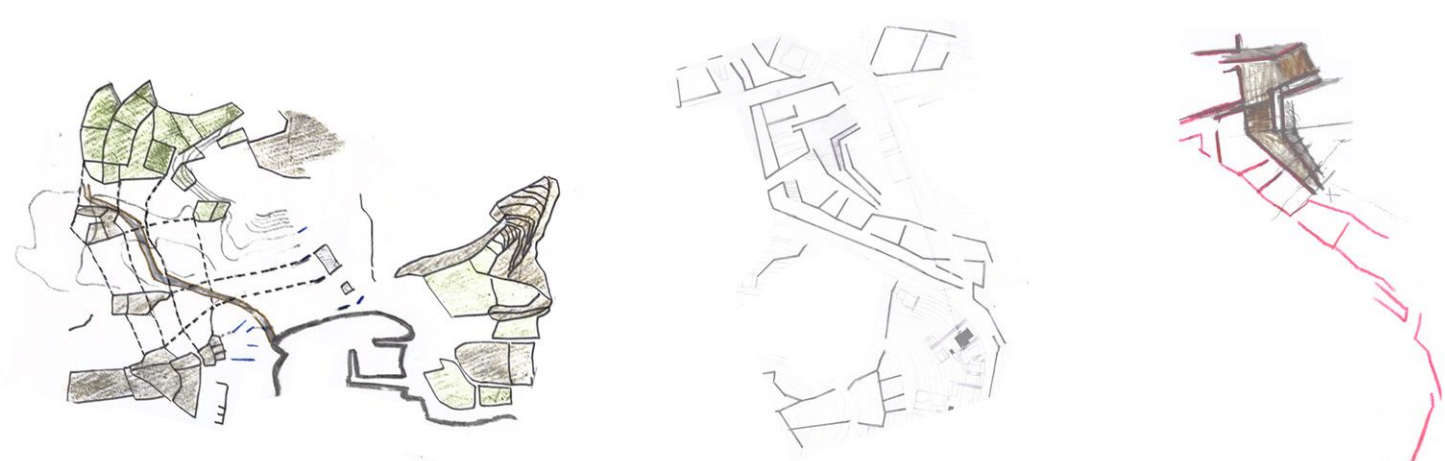
Το κτίριο του «Ξενία» θα λειτουργήσει ως το 2001. Το υδροθεραπευτήριο λειτουργεί ακόμα, **τέσσερις μήνες τον χρόνο** και μόνο στο κάτω του επίπεδο. Το υπόλοιπο είναι σε φάση **αποκατάστασης** από τα μέσα της δεκαετίας του 1990 και παραμένει κλειστό μέχρι σήμερα. Η κυριότητα του ξενοδοχείου, αυτή τη στιγμή, ανήκει στα Ελληνικά Τουριστικά Ακίνητα και του Υδροθεραπευτηρίου στον Ε.Ο.Τ.

Σύνδεση επιμέρους κομματιών, γενική πορεία

που ξεκινάει και καταλήγει στο υδροθεραπευτήριο ως σημείο που αναβλύζουν οι πηγες, πάνω στην οποία τοποθετούνται οι χρήσεις, οι οποίες δεν προβάλλουν εμφανικά, αλλά περικλείονται στο φυσικό τοπίο λειτουργικά και μορφολογικά.

Ασθενής γεωμετρία

Δημιουργία πιο σφιχτής δομής, μιας «**καρδιάς**», η οποία στην πορεία «μαλακώνει» και δίνει τη διάταξη του χώρου της παραλίας

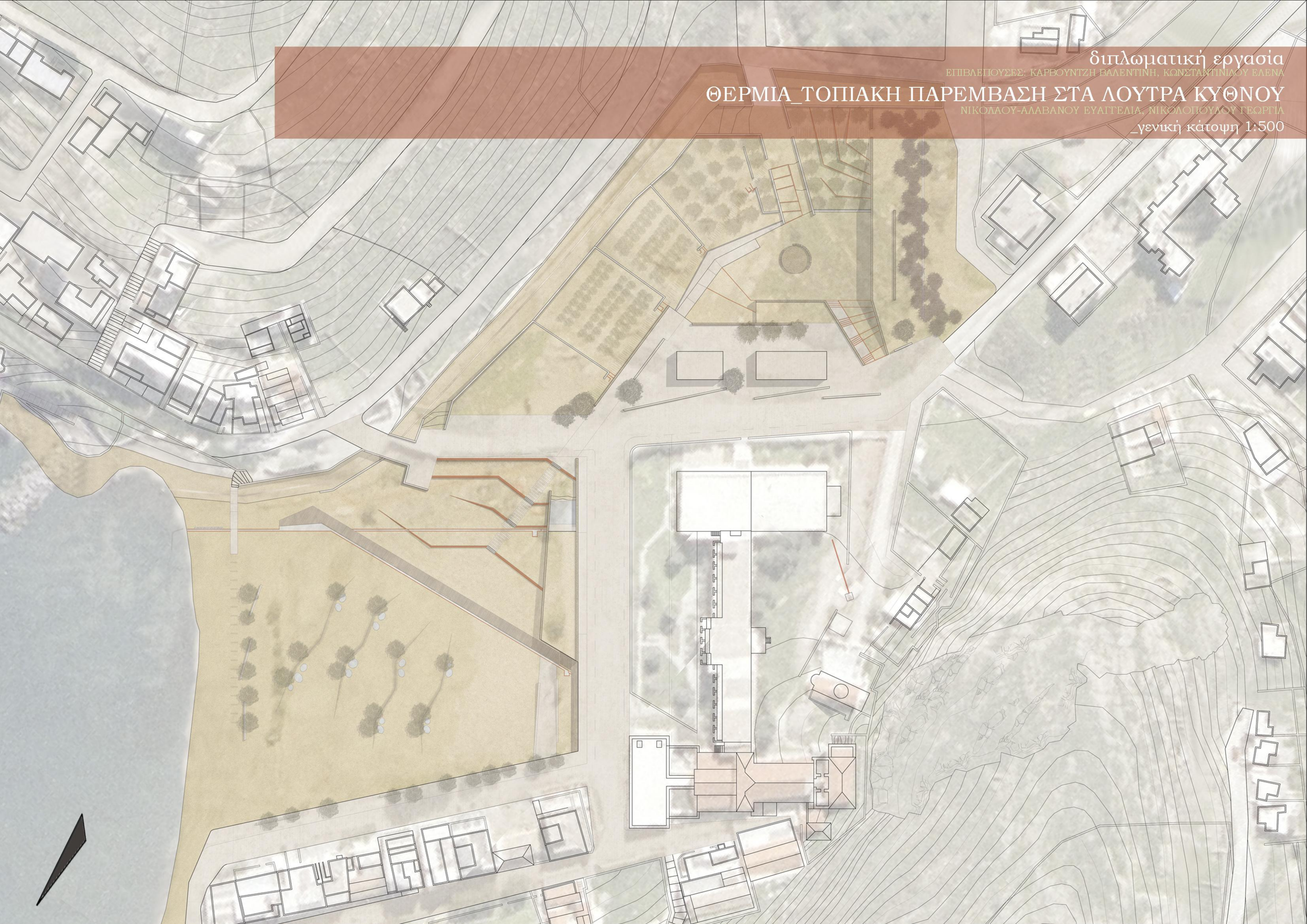
διπλωματική εργασία

ΕΠΙΒΛΕΠΟΥΣΕΣ: ΚΑΡΘΟΥΝΤΖΗ ΒΑΛΕΝΤΙΝΗ, ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΟΥ ΕΛΕΝΑ

ΘΕΡΜΙΑ_ΤΟΠΙΑΚΗ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗ ΣΤΑ ΛΟΥΤΡΑ ΚΥΘΟΥ

ΝΙΚΟΛΑΟΥ-ΑΛΑΒΑΝΟΥ ΕΥΑΓΓΕΛΙΑ, ΝΙΚΟΛΟΠΟΥΛΟΥ ΓΕΩΡΓΙΑ

_γενική κάτοψη 1:500

διπλωματική εργασία

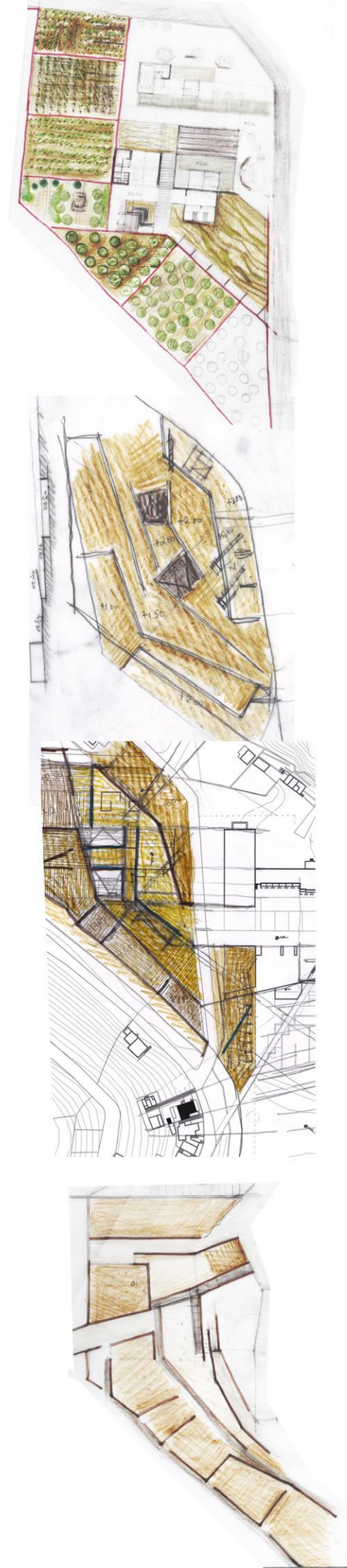
ΕΠΙΒΛΕΠΟΥΣΕΣ: ΚΑΡΒΟΥΝΤΖΗ ΒΑΛΕΝΤΙΝΗ, ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΟΥ ΕΛΕΝΑ

ΘΕΡΜΙΑ_ΤΟΠΙΑΚΗ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗ ΣΤΑ ΛΟΥΤΡΑ ΚΥΘΟΥ

ΝΙΚΟΛΑΟΥ-ΑΛΑΒΑΝΟΥ ΕΥΑΓΓΕΛΙΑ, ΝΙΚΟΛΟΠΟΥΛΟΥ ΓΕΩΡΓΙΑ

κάτοψη β' στάθμης 1:200

ΘΕΡΜΙΑ_ΤΟΠΙΑΚΗ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗ ΣΤΑ ΛΟΥΤΡΑ ΚΥΘΝΟΥ

διπλωματική εργασία

ΕΠΙΒΛΕΠΟΥΣΕΣ: ΚΑΡΘΟΥΝΤΖΗ ΒΑΛΕΝΤΙΝΗ, ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΟΥ ΕΛΕΝΑ

ΝΙΚΟΛΑΟΥ-ΑΛΑΒΑΝΟΥ ΕΥΑΓΓΕΛΙΑ, ΝΙΚΟΛΟΠΟΥΛΟΥ ΓΕΩΡΓΙΑ

_κάτοψη α' στάθμης 1:200

διπλωματική εργασία

ΕΠΙΒΛΕΠΟΥΣΕΣ: ΚΑΡΘΟΥΝΤΖΗ ΒΑΛΕΝΤΙΝΗ, ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΟΥ ΕΛΕΝΑ

ΘΕΡΜΙΑ_ΤΟΠΙΑΚΗ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗ ΣΤΑ ΛΟΥΤΡΑ ΚΥΘΟΥ

ΝΙΚΟΛΑΟΥ-ΑΛΑΒΑΝΟΥ ΕΥΑΓΓΕΛΙΑ, ΝΙΚΟΛΟΠΟΥΛΟΥ ΓΕΩΡΓΙΑ

_κάτοψη παραλίας 1:200

